

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M.-Soda spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanych: M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, S. Ś. i in. ,

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 stycznia 2012 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 15 kwietnia 2011 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie „M.-S.” Spółki z o.o. (zwanego dalej wnioskodawcą) na postanowienie z dnia 7 grudnia 2010 r. Sądu Okręgowego, którym umorzono postępowanie w sprawie z odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (zwany dalej Zakładem) z dnia 15 czerwca, 25 czerwca i 8 września 2009 r. stwierdzających, że /.../(zwani dalej zainteresowanymi) na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej podlegają pracowniczym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia wykonywanych na rzecz wnioskodawcy posiadającego w stosunku do nich status pracodawcy. W decyzji uchylającej z dnia 10 listopada 2010 r. Zakład stwierdził, że zainteresowani nie są pracownikami wnioskodawcy i nie

podlegają z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Zainteresowani są bowiem pracownikami „M.” Spółki z o.o. W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 477¹³ w związku z art. 355 § 1 k.p.c., poprzez błędne zastosowanie tych przepisów, mimo iż zaskarżone decyzje nie zostały zmienione zgodnie z żądaniem skarżącej, a ich uchylenie przez Zakład nie realizuje celu odwołań wniesionych z żądaniem orzeczenia, że skarżącej nie łączył z uczestnikami stosunek ubezpieczenia (że uczestnicy nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania usług na rzecz skarżącej), a nadto przez umorzenie postępowania, pomimo, że decyzje uchylające zaskarżone decyzje organu rentowego nie mają przymiotu decyzji prawomocnych (zostały zaskarżone).

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu pierwszej instancji w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego istoty postępowania przed sądem powszechnym, inicjowanego odwołaniem od decyzji Zakładu i wyjaśnienie możliwości stosowania (niejako w drodze analogii) art. 477¹³ k.p.c. do przypadków literalnie nie wskazanych w tym przepisie, to jest do przypadków uchylenia w toku postępowania sądowego zaskarżonej decyzji Zakładu w sytuacji, gdy oznacza to nieistnienie żadnego merytorycznego rozstrzygnięcia sporu, poddanego uprzednio odwołaniem rozstrzygnięciu sądowemu. Skarżący wskazał, że stosowanie art. 477¹³ k.p.c. do przypadku uchylenia przez Zakład zaskarżonej decyzji w toku postępowania sądowego byłoby uzasadnione, gdyby orzeczenie sądu powszechnego co najwyżej eliminowało tę decyzję z obrotu prawnego. Tymczasem stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w razie uwzględnienia odwołania sąd zmienia zaskarżoną decyzję w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy. Skarżący wskazał, że sprawa jest tym bardziej zawiła prawnie, że przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w ogóle nie przyznają (przynajmniej wyraźnie) Zakładowi uprawnienia do uchylania decyzji w toku postępowania przed sądem powszechnym. W konsekwencji skarżący zaprezentował pogląd, że „dyspozycja art. 477¹³ k.p.c. nie może mieć zastosowania

w przypadku, w którym w odwołaniu od decyzji ZUS zgłoszono (niewykraczające poza merytoryczny zakres rozstrzygnięcia decyzji) żądanie ustalenia istnienia lub nieistnienia uprawnienia (obowiązku, stosunku prawnego), a następnie dochodzi w toku postępowania sądowego do uchylecia decyzji, od której wniesiono odwołanie, co skutkuje brakiem zgłoszonego w odwołaniu rozstrzygnięcia o istnieniu ww. uprawnienia (odpowiednio: obowiązku, stosunku prawnego)".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004, nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów. Inaczej mówiąc, twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie.

Przepis art. 477¹³ k.p.c. ma jednoznaczne brzmienie, z którego - wbrew stanowisku skarżącego - nie da się wyprowadzić wniosku, że chodzi w nim

wyłącznie o zmianę przez organ rentowy zaskarżonej decyzji w drodze wydania decyzji zmieniającej. Stosownie do rozpatrywanego przepisu zmiana ta może bowiem nastąpić przez wydanie - stosownie do okoliczności danej sprawy - każdej decyzji, byleby tylko jej skutkiem było uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji. Konstruowane na tym tle przez skarżącego zagadnienie zostało rozstrzygnięte zarówno w judykaturze Sądu Najwyższego, jak i w piśmiennictwie, w którym zgodnie przyjmuje się, że uchylenie przez organ rentowy w toku postępowania sądowego decyzji wstrzymującej wypłatę świadczenia powoduje jej anulowanie i uzasadnia umorzenie postępowania w całości na podstawie art. 477¹³ k.p.c., bez konieczności ustalania rodzaju i wysokości świadczenia podlegającego wypłacie (tak w postanowieniu z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00, OSNAPiUS 2002 nr 4, poz. 96), wydanie przez organ rentowy nowej decyzji anulującej decyzję zaskarżoną i uwzględniającej w całości żądanie ubezpieczonego będące przedmiotem kasacji, uzasadnia uchylenie prawomocnych orzeczeń sądów obu instancji i umorzenie postępowania na podstawie art. 477¹³ w związku z art. 386 § 3 i art. 355 § 1 k.p.c. (por. postanowienie z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98, OSNAPiUS 1999 nr 13, poz. 440), w art. 477¹³ k.p.c. chodzi o to, że nie może być umorzone postępowanie sądowe z pozostawieniem (w obrocie prawnym) negatywnej dla skarżącego decyzji, od której wniósł odwołanie (tak w wyroku z dnia 14 lipca 2011 r., III UK 196/10, niepublikowanym), wydanie przez organ emerytalno-rentowy w toku postępowania odwoławczego nowej decyzji ma znaczenie wówczas, gdy dochodzi do zmiany zaskarżonej decyzji przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części odwołanie strony (tak w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2006 r., III AUa 1113/06, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007 nr 12, s. 22; por. także: Józef Iwulski, Komentarz do art. 477¹³ Kodeksu postępowania cywilnego, LEX 2010, w którym stwierdza się, że rozpatrywany przepis dotyczy sytuacji, w której w toku postępowania przed sądem, ale przed wydaniem wyroku, organ rentowy wyda decyzję uwzględniającą wniosek w całości lub w części).

Podstawą sformułowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego jest założenie, że postępowanie przed sądem powszechnym służy merytorycznemu rozpoznaniu sprawy poddanej ocenie w przekazanym mu odwołaniu. Skoro zatem

w odwołaniu domagał się on stwierdzenia, że zainteresowani „nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tytułu wykonywania usług na rzecz skarżącej”, to uchylene przez Zakład zaskarżonej decyzji nie czyni zadość żądaniu odwołania. Założenie to jest błędne o tyle, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.) i w tym tylko zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności jak i merytorycznej zasadności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., II UZ 43/07, LEX nr 442809 oraz wyrok tego Sądu z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215). Jest tak dlatego, że postępowanie sądowe ma na celu kontrolę prawidłowości zaskarżonej decyzji, w związku z czym może je wszcząć wyłącznie odwołanie od decyzji wydanej bądź w wyniku rozpoznania wniosku, bądź z urzędu. Niedopuszczalne jest natomiast rozstrzygnięcie przez sąd, niejako w zastępstwie organu rentowego, wniosków zgłoszonych w toku postępowania odwoławczego, które nie były przedmiotem decyzji tego organu. Inaczej mówiąc, w sprawach tych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji, w granicach jej treści i przedmiotu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 1/11, LEX nr 846597 i orzeczenia w nim powołane).

Wnioskodawca odwołał się od decyzji, którymi organ rentowy stwierdził, że zainteresowani podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownicy skarżącego. Niewątpliwie więc przedmiotem zaskarżonych decyzji była kwestia podlegania przez zainteresowanych obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu łączących ich ze skarżącym stosunków pracy i tylko ta kwestia mogła być przedmiotem rozpoznania sądu w postępowaniu wszczętym odwołaniem od wskazanych decyzji. Decyzje te w żadnym zakresie nie odnosiły się do ewentualnego podlegania przez zainteresowanych obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia u skarżącego na podstawie innych stosunków prawnych i z tego względu żądanie zgłoszone przez niego w tym zakresie w odwołaniu nie mogło być przedmiotem postępowania sądowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.